

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XLV. Inspicimus in obscuris, quod est verisimilius, vel quod plerumque fieri
consuevit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

rogatus, si taceat, habetur pro confesso, vel potius negante, se heredem esse, & in solidum convenitur, *l. De atate 1 r. §. 4. ff. ibidem.* Sic etiam, si in iudicio positionibus ab adversario, approbante & respondere iubente iudice, sibi factis respondere sine iusta causa recuset, pro confesso habetur, *c. fin. §. Verum, de Confessis in 6.* cum propter contumaciam & iudicis contemptum: tum verò; quòd sic interrogatus, si respondere absque rationabili causa recuset vel taceat, id facere videatur conscientiam veritatis sibi ad veritatis, vel; quòd non habeat fundamentum sufficiens ad assertionis suae probationem. Simili modò, quide duobus in iudicio sibi objectis unum negat vel excusat, alterum verò silentio prætermittit, hoc confiteri præsumitur ipsa taciturnitate *c. Nonne 3. de Præsumpt.* quò locò retertur factum Servatoris nostri, cum à Phariseis, esse Samaritanus, & demonium habere, diceretur, posterius hoc diserte negantis, prius verò tacendò confitentis Joan. *cap. 8. v. 49. Glossa in c. cit. v. Tacendò & Barbosa ad banc Reg. n. 2. in fine.*

4. Cur autem præsens ac tacens in dubio consentire: non etiam confiteri vel inficiari regulariter præsumatur, rationem reddere facile non est; quòd, sicut consentire vel dissentire, sic etiam affirmare vel negare liberum & æquè facile utrumque sit. Ex qua causa de aliqua eruenda desperantes plerique ad *l. Non omnium 20. ff. de LL. famotum ignorantia aylum, confugere.* Non etiam *citt. Canisius pr. & Barbosa n. 3.* eam reddentes; quòd consensus sit actus voluntatis acquiescentis: & acquiescere, qui cum verbis aut signis posset, non contradicit, sed tacet, regulariter intelligatur: confessio autem & negatio consistant in assertionem veri aut falsi: aliquid autem verum

aut falsum asserere, non intelligatur, qui veritatis aut falsitatis, sive suæ de eorum altero assertionis, non edit signum externum.

REGVLA XLV.

Inspicimus in obscuris, quod est verisimilius, vel quod plerumque fieri consuevit.

SUMMARIUM.

1. *Præsentis Regula cum aliis consensibus.*
2. *Declaratio verborum Verisimile & Plerumque.*
3. *Sensus & ratio Regulae.*
4. *Cujus in omni materia est usus.*
5. *Difficultates ei objecta tolluntur.*
6. *Ordo servandus in dispositionum interpretatione.*

IN obscuris sequi Minimum, *Reg. In obscuris 9. ff. & 30. hic:* præsentis eique consona *Civili Regulâ 114.* Id quod verisimilius aut plerumque fieri consuevit, inspicere ac tenere jubemur: quarum Regularum in concordiam reductio expedita erit, si præ oculis habeamus explicationem obscuritatis datam *ad Reg. 30. cit. n. 1.* & quid verisimile sit & plerumque eveniat, intelligamus.

Verisimile dici potest, quòd, rei & actus naturâ, ejus & personarum qualitate & circumstantiis ponderatis, Jure etiam usitque & ratione spectatis, veritati proximum aut vicinum apparet. Plerumque autem, quod in ejusmodi negotiis fieri communiter & ordinariè contuevit. Unde

Præsentis eique consona *Regula 114. in Pandect.* sensus est, *Quando statuentis aut aliter disponentis mens ac voluntas aliunde perspicua & certa non est, inspicimus & sequimur id, quod rei sive actus naturâ, ejus & personarum qualitate ac*

te & circumstantiis ponderatis, jure etiam usque & ratione spectatis, veritati magis conforme & proximum est, vel in similibus negotiis fieri communiter & ordinariè consuevit. Ratio partis Regulæ prioris est; quia verisimilia pro veritate habentur, arg. l. Cum quid 3. ff. Si cert. pet. ut veritatem, & præsumptionem in verisimili fundatam pro se habere, paria reputentur, quamdiu contrarium non apparet; l. Licet 74. ff. de Legat. 1. atque idcirco ex verisimilitudine quasi lege omnes penè leges dirimantur: ad eamque impugnandam non nisi liquidæ & necessariò concludentes probationes admittantur, per tradita à Tiraquello in l. Si unquam 8. C. de Revoc. donat. Prefat. n. 37. & Gratiano Discept. forens. cap. 8. n. 16. Posterioris verò; quia non id, quod perrarò, sed, quod communiter accidit, spectare legum conditores, l. Ex his 4. & l. Nam ad ea 5. ff. de LL. aliterque disponentes & contrahentes facere non solent, nec in dubio præsumuntur, l. Certi 9. §. 2. Ibi, Cum quotidie pecuniam mutuam poscamus, ff. Si cert. pet. Gloila in l. Neque 10. V. Cum nihil, C. de Probat. & Palacios in Rubr. de Donat. inter vir. & uxor. §. 9. n. 6.

4. Ex hacratione Regulæ usus ferè quotidianus est, & per omnes materias diffusus; cum verisimile & quod plerùmque solet, sicut in conjicienda testatorum voluntate principem obtinet locum, sic & in conjecturanda mente ac voluntate contrahentium maximè valeat: ab eoque omnes penè dispositiones recipiant interpretationem; sic, si quis institutò filio substituat Titium, istius substitutio facta intelligitur sub conditione, Si filius sine liberis decesserit, l. Cum avus 102. ff. de Condit. & demonstr. quod patrem, si de nepotibus cogitasset, absolute filio substituere voluisse, nec verisimile, nec usu re-

ceptum sit, l. Generaliter 6. V. Cum autem C. de Instit. & substit. Et, si quis frumenti scapham quindecim florenis vendidit in loco, in quo floreni imperiales 60. Helueticici verò 40. duntaxat crucigeris contantes usu recepti sunt, inspiciamus verisimile, & iis florenis venditionem celebratam judicamus, quorum quantitas ad frumenti venditi æstimationem propius accedit, Tiraquell. de Rerrat. §. 1. gloss. 18. n. 74. Ita percussione filii à patre correctionis potius quam vindictæ causâ & injuriandi animò factam, in verisimilitudine fundatâ præsumptione judicamus, l. Unic. C. de Emendat. propinq. Demum, ut innumera præteream, etiam mulier mortis metu confugiens ad Monasterium, in eoque aliquot annis perseverans Religionis professionem tacitè edidisse, non præsumitur, quamdiu metus causa duravit; quòd verisimile sit, eam in Monasterio perseverasse ex eadem causa, ex qua id est ingressa, c. 1. de his, que vi meritisve causâ, ubi Innocent. V. Ratum, & Panormit. n. 12.

Ex iis, quæ Regulæ objiciuntur, duo 5. merentur discussionem. Primum est; quòd, cum verba legis deficiunt, deficiat ipsa lex, l. Dies 4. §. 6. ff. de Damno infecto, & id, quod verba sonant, non quòd verisimile tantum est, sit inspiciendum; cum propositum mente retentum nihil operetur, l. Si repetendè 7. C. de Condit. ob caus. dat. & calus non expressus promisso habeatur, l. Commodissimè 10. ff. de Liber. & postb. Alterum; quòd probatio necessario concludere debeat: nec sufficiat, rem sic esse posse, sed eam sic esse, ostendere sit necesse, l. Matrem 17. C. de Probat. & l. Non hoc 4. C. Unde legitimi.

At neutrum tanti ponderis est, ut contra Regulam aliquid possit. Primum partim; quia non nuda legis verba, sed mentem quoque legislatoris, sive, quid verisimi-

verisimiliter actum sit, attendi oportere, aperte docemur, *l. Scire 13. ff. de Excusat. eorum. c. 2.* Modestinus, *Est, inquit, maximè verba legis hunc habeant intellectum, tamen mens legislatoris aliud vult: partim verò; quia tritum illud, ubi verba legis deficiunt, deficit ipsa lex, sic exaudiendum est, Nisi juris proviso aliud sequi jubeat, Tiraquell. l. cit. n. 35.* In obscuris autem verisimilia & plerumque contingentia inspicere ac sequi, legalis & canonica proviso, imò Regula nos docet. Posterius; quia probatio concludens solum esse debet, quando rei vera & perfecta probatio haberi potest. Quando autem talis haberi nequit, sufficit præsumptiva, præsertim fundata in verisimilitudine & iis, quæ communiter contingunt, Baldus & Salicet. *l. Non hoc cit. ille V. Revoco, iste V. Circa, & Gaill. Lib. 2. Observat. 97. n. 6.*

6. Pro præsentis & Reg. 114. cit. cum Reg. 9. & 30. supra declaratis conciliatione probè advertendum est, utrasque subsidiarias esse; cum, quando disponentis cujusunque mens ex dispositionis tenore aut aliunde explorata est, quæstio voluntatis & undecunque petita interpretatio non admittatur, *l. Ille 25. ff. de Legat. 3.* & supervacanea perinde sit, ut lucernæ illatio ad diem meridianum, clarissimo solis lumine illustratum.

Quando autem ea perspicua & certa non est. Imprimis attenditur, quod à disponente, vel inter contrahentes est actum, *l. Semper 34. pr. ff. hic. l. Emprioni 3. & l. Cum quid 4. ff. de Rob. credit.*

Si de eo non constat, secundum Reg. 114. & præsentem inspicere & sequi oportet, quod verisimilius, & in ejusmodi negotiis fieri plerumque consuevit. Quid autem verisimilius sit, ex consuetudine usive loquendi ac scribendi ipsius disponentis: ex consuetudine loci: ex prævio

aut dispositioni subiecto tenore instrummenti: ex conditione, qualitate & affectione personarum, inter quas negotium est gestum: ex rerum inter se v.g. pretii cum merce comparatione & similibus circumstantiis aliis desumi potest.

Si ex his disponentis mens verisimiliter non appareat, ad verborum significationem propriam recurendum est, *l. Non aliter 69. ff. de Legat. 3.*

Demum, si, his omnibus consideratis, disponentis voluntas obscura remaneat, Reg. 9. Reg. 30. cit. & id, quod minimum est, sequimur: nisi hoc quoque non appareat, & dispositio propter nimiam obscuritatem & incertitudinem pro irrita sit habenda.

REGULA XLVI.

Qui in jus succedit alterius, eò jure, quò ille, uti debet.

SUMMARIUM.

1. Similis huic Regula Civilis.
2. Successor alius Universalis est, alius Particularis.
3. Sensus Regulae:
4. *Que in defuncti herede:*
5. *In successore in Regno vel Principatu,*
6. *Vel in Pralaturâ aliâve dignitate Ecclesiastica:*
7. *Et in singulari etiam successore procedit:*
8. *Mors Ultimam defuncti voluntatem non solvit.*
9. *Obligatio ex maleficio non transit in heredes.*
10. *Difficultates Regulae objectæ,*
11. *Et solutæ.*

Eadem